

Nguyễn Công Tạn- nhà khoa học nông dân

Nguyên Phó thủ tướng Nguyễn Công Tạn là một nhà lãnh đạo và cũng là một nhà khoa học tâm huyết với nền nông nghiệp Việt Nam. Rất nhiều nghiên cứu thực tế nông học đã giúp ông có những quyết sách đúng đắn, mang lại lợi ích cho nông dân.

Nguyễn Phó thủ tướng Nguyễn Công Tạn

Với mong muốn thông tin tới độc giả về chân dung một vị phó thủ tướng gần dân và thương dân, Bản tin Khoa học Công nghệ xin giới thiệu một bài viết dưới góc nhìn gần gũi và gợi nhiều kỉ niệm của tác giả Đinh Thành Trung về nhà khoa học này.

Nghề nông là lẽ sống

Nhiều người vẫn hỏi tôi, làm khoa học là gì, có cần kiến thức hay bằng cấp gì không, tôi luôn bảo họ tìm hiểu về ông Nguyễn Công Tạn để xem ông ấy làm khoa học như thế nào, rồi từ đó có thêm dũng khí và quyết tâm dẫn thân vào nghiên cứu.

Nguyễn Công Tạn là một
xem tiếp trang 2

Hơn nửa thế kỷ của tờ Acta Mathematica Vietnamica

Ra đời vào năm 1964, tạp chí Acta Mathematica Vietnamica của Viện Toán học (Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam) đã từng bước gây dựng uy tín và danh tiếng của một tạp chí khoa học trước quốc tế. Những công bố khoa học có giá trị của bao thế hệ nghiên cứu toán học trên Acta Mathematica Vietnamica đã làm nên bản sắc của một tạp chí trong hệ thống cơ sở dữ liệu có uy tín hàng đầu quốc tế (Scopus) hiện nay.

1. Nhà toán học Lê Văn Thiêm, Viện trưởng đầu tiên của Viện Toán học là người sáng lập tạp chí Acta Mathematica Vietnamica. Tên khai sinh của tờ tạp chí chuyên ngành đầu tiên của Việt Nam xuất bản bằng ngoại ngữ này là Acta Scientiarum Vietnamicarum, từ năm 1976 đổi tên thành Acta Mathematica Vietnamica.

GS. Hoàng Tụy, người kế nhiệm GS. Lê Văn Thiêm làm Tổng biên tập tạp chí Acta Mathematica Vietnamica các năm 1984-1990, đã chia sẻ: "Trước đây chúng ta có những khó khăn, hạn chế rất lớn về nguồn lực, khả năng và điều kiện kỹ thuật trong việc xuất bản các tạp chí khoa học có chất lượng cao, cả về nội dung và hình thức. Ví dụ như hai tạp chí Acta Mathematica Vietnamica và Vietnam Journal of Mathematics tuy đã ra đời được mấy chục năm nay, nhưng trước đây điều kiện thông tin liên lạc còn hạn chế, kỹ thuật in lạc hậu, việc xếp chữ mang tính thủ công nên rất khó cho việc in ấn các ký hiệu toán học, báo thường xuyên phát hành trễ, giấy in xấu, chữ in lèm nhèm nên bán rất khó khăn, chủ yếu chỉ dùng để trao đổi với các đại học nước ngoài mà cũng vô cùng vất vả và

xem tiếp trang 4

Thông báo dùng thử CSDL RSC, JSTOR và công cụ EE-WOWW

>> Trang 3

Hội thảo quốc tế lần thứ hai về khoan thềm lục địa Sunda Tây Nam Biển Đông

>> Trang 5

Giải thưởng Trần Đại Nghĩa 2016

>> Trang 6

Hội nghị thường niên lần thứ 14 của Liên hợp thư viện Việt Nam về nguồn tin KHCN

>> Trang 7

Xuất hiện ransomware xóa vĩnh viễn tập tin

>> Trang 8

Viện Tài nguyên và Môi trường biển tham gia hội thảo đánh giá các loài thuộc họ cá Đù

>> Trang 9

Tin bổ nhiệm lãnh đạo các đơn vị trực thuộc

>> Trang 10

Nguyễn Công Tạn... (tiếp theo trang 1)

nhà khoa học không nổi bật về bằng cấp nhưng là một nhà khoa học đúng nghĩa. Đã có thời gian làm Trưởng Bộ môn Canh tác, giảng dạy ở Học viện Nông Lâm, Trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội nên ông có kiến thức vô cùng phong phú về nông nghiệp, vì vậy bảo ông chỉ biết thực hành mà không nghiên cứu là không đúng. Chính vì ngày đêm tích lũy vốn kiến thức khổng lồ và chịu khó đi sâu đi sát cơ sở nên có thể nói ông Nguyễn Công Tạn là một nhà khoa học toàn diện.

Cách ông Tạn nghiên cứu cũng thật... nông dân. Đi dự hội thảo, hội nghị, ông ăn mặc giản dị, trao đổi với bất cứ ai thắc mắc đến khi ra vấn đề mới. Tôi còn nhớ như in lần ông Nguyễn Công Tạn đến dự một buổi nghiên cứu trao đổi. Trông ông chỉ như một người dân bình thường chứ không phải là một người nguyên lãnh đạo chính phủ. Đó là một ngày cuối tháng năm, trước lúc ông ra đi không lâu. Tay ông run run nhưng vẫn phát biểu đĩnh đạc, tranh luận đanh thép về nền nông nghiệp Việt Nam, về trồng cây gì để giúp nông dân thoát nghèo. Hình ảnh một vị lãnh đạo nhưng cũng là một lão nông tri điền gần dân, yêu dân vẫn còn đọng lại mãi trong lòng tôi.

Với nền nông nghiệp Việt Nam, với bà con nông dân thì ông Nguyễn Công Tạn chính là một nhà khoa học đích thực, nhà khoa học vì nhân dân, có công nghiên cứu để giúp nông dân thoát nghèo. Công lao lớn nhất của ông chính là đã đưa hai loại cây trồng vật nuôi mới vào Việt Nam là con đà điểu và cây mắc ca, tạo ra giá trị mới cho ngành nông nghiệp nước nhà. Những cán bộ ngày đó đều nhớ hình ảnh một vị Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp gõ cửa đi xin từng quả trứng đá điểu để giao cho Viện Chăn nuôi nghiên cứu ấp nở. Từ sự nhiệt tình của vị lãnh đạo tâm huyết đó, đà điểu trở thành ngành sản xuất hàng hóa mới của Việt Nam, sau này xuất ngược sang các nước Nam Phi, Trung Quốc...

Có lẽ hầu hết những người làm nông nghiệp, hay ít nhiều liên quan đến nông nghiệp đều biết nhiều giống cây trồng, vật nuôi hiện có ở đất nước này mang dấu ấn của ông Nguyễn Công Tạn. Đó là những giống cây

gắn với giấc mơ làm giàu cho nông dân Việt như có lúa, mía đường, khoai lang, cỏ VA06 làm thức ăn chăn nuôi, mắc ca, cam, quýt, chè... Giống vật nuôi có đà điểu, ngan Pháp, bồ câu Pháp, gà Tam Hoàng, Lương Phượng, gà Ai Cập...

Ở ông Nguyễn Công Tạn, chúng ta thấy một sự đam mê nghiên cứu, đam mê học hỏi đáng khâm phục. Ông dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm, và hơn hết là dám mạo hiểm. Đang ở cương vị lãnh đạo, mà ông lại dám mạo hiểm vì dân, đó là điều vô cùng đáng quý, đó chính là phẩm chất hết lòng vì dân mà các nhà khoa học trẻ hiện cần noi theo. Ông không phải là người nói nhiều những chuyện bên lề, không phải là người khoe thành tích, nhưng khi cần, ông sẵn sàng vì mục đích nghiên cứu, vì lợi ích của người nông dân mà làm tới nơi tới chốn. Ông luôn cố công nghiên cứu những giống cây trồng, vật nuôi mới với giấc mộng giúp người nông dân cải thiện đời sống. Ông nghiên cứu, đưa về thử nghiệm những loại cây, con có thể thu lãi cao không phải cho mình mà là để người nông dân khai thác sau này. Chuyện của ông thì kể hoài, kể mãi không hết, chỉ có thể dùng một câu để miêu tả về ông, đó là "thương nông dân như con".

Cả đời nghiên cứu nông học

Nguyên Phó thủ tướng Nguyễn Công Tạn đã làm đúng như lời ông thường tâm sự với các nhà khoa học: "Khoa học luôn phải đi tắt đón đầu". Hai loài cây, con mới được phát triển ở nước ta trong 2 thập kỷ qua đã trở thành một đối tượng mới trong cơ cấu nền nông nghiệp nước nhà, là một thành quả khoa học sinh học phát triển tính đa dạng sinh học của Việt Nam, góp phần nâng cao hiệu quả kinh tế nông nghiệp và nâng cao đời sống nông dân.

Ông Nguyễn Công Tạn không chỉ đơn thuần là một nhà làm chính sách nông nghiệp mà còn là một nhà nông học và là một lão nông chính hiệu. Từ nuôi ngỗng trời đến trồng thạch斛 tía, khoai lang, dâu Đài Loan, ông tự thân vận động, tự tay chăm từng con ngỗng, chăm sóc từng nhánh cây. Đối với ông, sống và nghiên cứu không chỉ để cho mình mà để sau này bà con nông dân sẽ được hưởng những thành quả đó, tiến tới đời sống bà con ai cũng no ấm. Chính vì vậy ông không ngại tiếp xúc với tất cả mọi người, từ các nhà khoa học cho đến người nông dân bình dị nhất. Không chỉ dùng những mối quan hệ cá nhân, mối quan hệ bạn bè, những người quý mến mình, ông Nguyễn Công Tạn thường xuyên vận động anh em trong cơ quan đi công tác nước ngoài để thấy những giống cây trồng, vật nuôi phù hợp thì cố gắng tìm cách mang về khảo nghiệm.

Có một câu chuyện kể về sự say sưa với các giống mới của ông. Trong một lần đi làm việc ở Cửa khẩu Bình Liêu (Quảng Ninh), thấy người dân vùng biên này nói họ nhập giống nhãn ngon từ Trung Quốc, ông Tạn đã mua hơn chục cây và giao trực tiếp cho ông Trần Thế Tục là Viện trưởng Viện Rau quả đi cùng mang về Viện trồng khảo nghiệm. Một lần khác, đến Bến Tre, nghe cán bộ Sở NN&PTNT báo cáo về việc

tình đang trồng thử một số giống mía mới, ông nói anh em dẫn đi xem, nhưng do khoảng cách xa, đường xấu xe không vào được nên ông đã tự đi xe ôm một mình vào thăm. Từ những chuyện rất nhỏ như thế để thấy rằng ông Nguyễn Công Tạn say sưa với nông nghiệp, say sưa với nghiên cứu nông học thế nào. Từng trải qua nhiều cương vị lãnh đạo địa phương và Trung ương, lại có kinh nghiệm thực tế vô cùng phong phú nên có thể nói cố Phó Thủ tướng Nguyễn Công Tạn là một kho tàng của nông nghiệp Việt Nam. Ông không coi mình là một chính khách, là chức vụ lãnh đạo cao cấp mà chỉ luôn là một người nông dân đi tìm tòi cái mới, mong muốn áp dụng cái mới để thoát nghèo cho đồng bào. Ông luôn muốn mình là một nhà nghiên cứu khoa học bình thường, một người thích nghiên cứu và áp dụng vào thực tiễn thứ mà mình nghiên cứu được. Ở ông Nguyễn Công Tạn, chúng ta thấy một phẩm chất của nhà khoa học chân chính, đó là tính toán cẩn thận và tầm nhìn xa, ông biết mình đã già nên chú trọng vào đào tạo thế hệ kế cận ở Đại học dân lập Thành Tây, và dồn hết tâm huyết vào trang trại nuôi vịt trời, ngỗng trời và trồng thạch斛 tía, coi đó như gia sản truyền lại cho thế hệ sau. Đến giây phút cuối cùng của cuộc đời, ông Nguyễn

- Ông Nguyễn Công Tạn (1935- 2014), quê ở xã Thái Sơn, huyện Thái Thụy, tỉnh Thái Bình.
- Sau khi tốt nghiệp ĐH Nông nghiệp, ông Nguyễn Công Tạn công tác trong ngành nông nghiệp, rồi chuyển sang chính trường với các chức vụ Ủy viên Thường vụ Thành ủy Hà Nội năm 1983; Phó chủ tịch UBND TP Hà Nội và Phó bí thư Thành ủy Hà Nội năm 1986.
- Năm 1987, ông được bổ nhiệm làm Bộ trưởng Nông nghiệp và Công nghiệp thực phẩm, và sau đó làm Bộ trưởng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đầu tiên khi sáp nhập các Bộ Nông nghiệp và Công nghệ thực phẩm, Lâm nghiệp, Thủy lợi năm 1995.
- Ông Nguyễn Công Tạn giữ chức vụ Phó thủ tướng từ năm 1997 đến 2002. Sau khi nghỉ hưu, ông đã thành lập ĐH Dân lập Thành Tây tại Hà Đông (Hà Nội) và dành nhiều thời gian quan tâm đến lĩnh vực nông nghiệp. Năm 2007, ông làm Chủ tịch doanh nghiệp vừa và nhỏ ngành nghề nông thôn.

Công Tạn – nhà khoa học nông dân và là người bạn lớn của nông dân Việt Nam vẫn một lòng hướng về bà con nông dân với lý tưởng cao đẹp rằng người nông dân Việt có thể làm giàu ngay trên chính mảnh đất của mình, nếu hết mình tìm tòi những hướng đi mới và kiên định với thành quả nghiên cứu của mình.

Đinh Thành Trung - Ban Kinh tế Trung ương

Thông báo dùng thử CSDL RSC, JSTOR và công cụ EEOWWW

Nhằm giới thiệu và nghiên cứu khảo sát nhu cầu của các nhà khoa học trong Viện Hàn lâm KHCNVN cho kế hoạch phát triển trong tương lai, Trung tâm Thông tin – Tư liệu cùng các Công ty iGroup Vietnam và Công ty TED phối hợp với các Nhà Xuất bản và cung cấp dịch vụ tiến hành đợt dùng thử đối với công cụ hỗ trợ EEOWWW và CSDL RSC, JSTOR.

Sau đợt dùng thử Trung tâm Thông tin – Tư liệu sẽ tiến hành hội thảo tổng kết ý kiến của các nhà khoa học và các đơn vị về nhu cầu đối với các sản phẩm đã dùng thử để xem xét việc lập kế hoạch phát triển các nguồn tin này.

I. Công cụ quản lý thông tin trích dẫn EEOWWW của Công ty iGroup (Asia Pacific) Ltd.

Là nền tảng duy nhất tích hợp đầy đủ chu trình làm việc của một nhà nghiên cứu từ thu thập dữ liệu, sắp xếp, soạn thảo đến kiểm tra tính nguyên gốc của tài liệu, kiểm tra đạo văn và hợp tác nghiên cứu, EEOWWW thực sự là công cụ hữu hiệu hỗ trợ các nhà khoa học trong việc viết bài công bố khoa học và quảng bá kết quả nghiên cứu của mình. Sản phẩm này đã được trình bày trong Hội thảo "Research Best Practice - Giải pháp tổng thể hỗ trợ chu trình nghiên cứu khoa học" tổ chức 20/4/2016 tại Viện Hàn lâm (Bản tin KHCN số tháng 4-2016).

Thời hạn sử dụng: Từ 01/08/2016 – 31/08/2016: Phiên bản có đầy đủ các tính năng; Từ 01/09/2016 – 31/12/2016: Phiên bản basic

Cách thức đăng ký tài khoản:

1. Thông qua tài khoản Thư viện số của bạn đọc (<http://elib.isivast.org.vn>) và chọn Quick Search: EEOWWW (Công cụ hỗ trợ cán bộ nghiên cứu): <http://elib.isivast.org.vn:4190/pro/login.aspx>
2. Có thể đăng ký trực tiếp trên trang <http://root.eeowww.com/pro/registration.aspx>, với điều kiện bạn đọc

phải đăng ký dùng địa chỉ e-mail của Viện (vast.vn, ac.vn,...) hoặc bạn đọc phải thực hiện việc đăng ký từ mạng cục bộ của cơ quan có truy cập internet theo dải IP đã đăng ký với Thư viện Trung tâm Thông tin – Tư liệu.

Cách thức sử dụng:

Sau khi tài khoản được kích hoạt thành công, bạn đọc có thể sử dụng EEOWWW từ máy tính ở bất cứ đâu trên internet (ví dụ từ nhà mình).

Giới thiệu và hướng dẫn sử dụng:

<http://isi.vast.vn/vanban/uploads/730-gioithieueeeowwwcongcuhotrovi....pdf>

II. Cơ sở dữ liệu RSC và JSTOR do công ty TED cung cấp dùng thử

RSC là CSDL các tạp chí online của Hội hóa học Hoàng Gia (Royal Society of Chemistry – RSC) của Anh bao gồm các tạp chí hóa học đa ngành hàng đầu trên thế giới và các lĩnh vực liên quan. JSTOR là một CSDL thư viện số hóa tạp chí và sách điện tử của Mỹ.

Thời gian dùng thử: 01/08/2016 đến 31/12/2016

Cách thức sử dụng:

1. Thông qua tài khoản Thư viện số của bạn đọc (<http://elib.isivast.org.vn>) và chọn các Quick Search: Royal Society of Chemistry (RSC - Trial use) và JSTOR (Trial use)
2. Các đơn vị truy cập internet theo dải IP đã đăng ký với Thư viện có thể truy cập trực tiếp (không cần đăng nhập vào tài khoản bạn đọc) tới trang chủ của CSDL:
RSC : <http://pubs.rsc.org/en/search/advancedsearch>
JSTOR: <http://www.jstor.org/action/showAdvancedSearch>

Giới thiệu và hướng dẫn sử dụng:

<http://isi.vast.vn/vanban/uploads/742-huongdan-sudungscdlrscvajstor.pdf>

Hơn nửa thế kỷ... (tiếp theo trang 1)

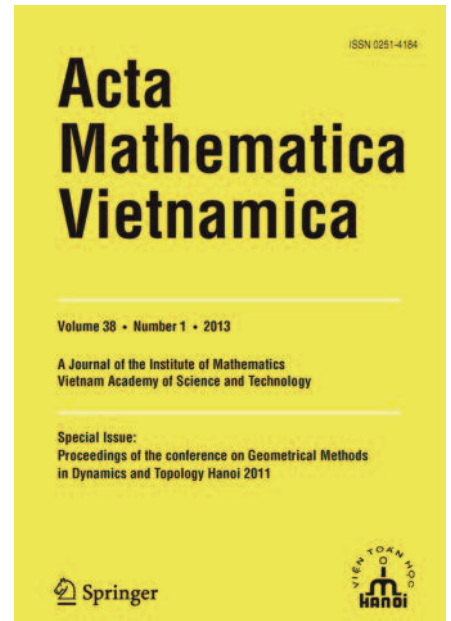
khó khăn. Dễ hiểu là trong những điều kiện đó làm sao thu hút được bài vở có chất lượng. Dù vậy ngay thời đó, hai tạp chí đó cũng đã được Math Review điểm duyệt thường xuyên và cũng đã có một số ít bài được đồng nghiệp quốc tế quan tâm, trích dẫn và đánh giá cao” (Theo Tiasang.com). Đây là thời kì đánh dấu tờ Acta Mathematica Vietnamica do Viện Toán học chủ trì xuất bản, bắt đầu được giới nghiên cứu quốc tế biết đến.

Từ năm 1991-2007, GS.TSKH Ngô Việt Trung làm Tổng biên tập Acta Mathematica Vietnamica. Từ năm 2007 tới nay, GS.TSKH Nguyễn Tự Cường là tổng biên tập thứ tư của tạp chí. Ông là người duy nhất đảm nhiệm cương vị này mà không kinh qua chức vụ Viện trưởng Viện Toán học. Năm 2011, tờ Acta Mathematica Vietnamica được xếp loại Scopus – một thuộc sở hữu của Elsevier, Hà Lan. Hiện Scopus đang lưu trữ khối lượng cơ sở dữ liệu khổng lồ, gồm: 57 triệu bản tóm tắt các bài báo khoa học, gần 22000 danh mục, đến từ 5000 nhà xuất bản. Năm 2012, Acta Mathematica Vietnamica đã liên kết với Nhà xuất bản Springer (Đức) để nâng cao hình thức xuất bản cũng như số lượng phát hành theo chuẩn mực quốc tế của một tạp chí khoa học. Qua 4 năm hợp tác xuất bản với Springer, Acta Mathematica Vietnamica đã vươn lên đứng thứ 166 trong 345 tạp chí được thống kê với chỉ số SJR (Scimago Journal Ranking) 0,451 thuộc nhóm Q2 (Theo thống kê các tạp chí Toán trên thế giới của Scimago Lab). Cũng cần phải nói thêm rằng, hệ thống SJR của Scimago xếp hạng tạp chí khoa học toàn cầu có uy tín ngang bằng với hệ thống ISI của Thomson Reuters.

2. Hiện nay, dưới sự điều hành của Tổng biên tập GS.TSKH Nguyễn Tự Cường, một Ban biên tập gồm những chuyên gia đầu ngành của Toán học đã và đang xây dựng thương hiệu của tạp chí Acta Mathematica Vietnamica. Tạp chí đã thu hút các nhà khoa học của Việt Nam và trên thế giới gửi bài, trong đó có nhiều nghiên cứu tiếp cận các vấn đề của toán học hiện đại. Muốn thẩm định được chất lượng bài đăng, tòa soạn của Acta Mathematica Vietnamica đã thiết thực quy tụ những nhà khoa học tài danh tham gia ban biên tập, như: Tổng biên tập Nguyễn Tự Cường-chuyên gia uy tín của lĩnh vực Đại số giao hoán, Hình học đại số và Lý thuyết kỳ dị; các Phó tổng biên tập như GS.TSKH Phùng Hồ Hải về Hình học đại số; GS.TSKH Đinh Nho Hào về Phương trình vi phân và toán ứng dụng; GS. TSKH Nguyễn Đông Yên về Tối ưu. Không dừng lại ở việc có một Ban biên tập thuộc biên chế của Viện Toán, tòa soạn còn mời được 32 nhà khoa học nổi tiếng trên thế giới tham gia Hội đồng biên tập. Có thể kể thêm những bộ óc hàng đầu của toán học hiện đại đang góp trí tuệ của mình vào việc thiết kế một tạp chí khoa học xứng tầm đẳng cấp quốc tế, như: GS.TSKH Ngô Bảo Châu, người đạt Giải thưởng Fields 2010; GS. TSKH Vũ Hà Văn, Đại học

Yale (Mỹ), chuyên gia Tổ hợp hàng đầu thế giới; TS.Đình Tiến Cường, nhà Giải tích phức xuất sắc, hiện đang làm việc tại Đại học Quốc gia Singapore; GS.Claudio Procesi, nguyên Phó Chủ tịch Hội Toán học thế giới, nguyên chủ tịch Hội đồng xét giải Fields; GS.Jonghae Keum, nhà toán học số 1 Hàn Quốc; GS.David Eisenbud, nguyên chủ tịch Hội Toán học Mỹ; GS.Phillip A. Griffiths nguyên Viện trưởng Viện nghiên cứu tiên tiến Princeton (Mỹ)...

Quy trình xét duyệt đăng bài trên tạp chí Acta Mathematica Vietnamica được thực hiện chặt chẽ, công tâm và khách quan. Tổng biên tập là người đầu tiên tiếp cận

Bìa Tạp chí Acta

và xử lý bài báo của tác giả gửi tới. Nếu bài báo nào mà qua được “bức tường lửa” của Tổng biên tập, tiếp đến Tổng biên tập sẽ gửi cho các Phó tổng biên tập phụ trách từng lĩnh vực chuyên môn cụ thể. Qua vòng thẩm định này, bài báo sẽ được Ban biên tập quyết định gửi tới các thành viên của Hội đồng biên tập đọc và phản biện. Ý kiến của thành viên Hội đồng biên tập có ý nghĩa quyết định.

Thông thường, Ban biên tập và Hội đồng biên tập phải đọc kỹ, xem xét và ra quyết định đăng hay phải chỉnh sửa trước khi đăng phải mất từ 3 đến 6 tháng. Nếu trường hợp một bài báo còn có vấn đề về chất lượng nghiên cứu, phải sửa chữa thì mối liên hệ giữa tòa soạn và tác giả cũng phải kéo dài hàng năm trời. Hiện nay, Acta Mathematica Vietnamica được xuất bản 4 số/năm, tính trung bình có từ 10 đến 12 bài/số.

Theo đánh giá của GS.TSKH Hà Huy Khoái, thì: “Acta Mathematica Vietnamica là tờ báo có uy tín nhất về toán của Việt Nam, có mặt ở thư viện của nhiều trường đại học lớn trên thế giới. Việc cho ra đời một tờ báo nghiên cứu toán học (bằng tiếng Anh, Pháp, Nga, Đức) trong chiến tranh là điều hiếm có trên thế giới. Nhiều nhà khoa học nước ngoài đã tỏ ý ngạc nhiên và khâm phục khi thấy Việt Nam, một đất nước đang phải đương đầu với cuộc chiến tranh tàn khốc nhất ở cả hai miền, lại nghĩ đến việc ra một tờ tạp chí nghiên cứu khoa học bằng tiếng nước ngoài. Việc làm đó chứng tỏ tầm nhìn xa của các nhà lãnh đạo khoa học của Việt Nam, và cả sự tin tưởng vào thắng lợi tất yếu của sự nghiệp cách mạng”.

3. Sự góp mặt của một tạp chí khoa học có xuất xứ

từ Việt Nam trên diễn đàn học thuật quốc tế như Acta Mathematica Vietnamica đã chứng minh một điều: giới nghiên cứu toán học trong nước đang hội nhập mạnh mẽ với cộng đồng nghiên cứu quốc tế. Từ đó, mở ra nhiều cơ chế trao đổi, phản biện thông tin, hợp tác nghiên cứu trên lĩnh vực toán học. Điều này, phần nào đã phản ánh tâm thế của các nhà khoa học trước xu thế hội nhập tri thức toàn cầu.

Gần nửa thế kỷ qua, Viện Toán đã công bố hơn 1.400 công trình trên các tạp chí quốc tế, hơn 700 công trình trên 2 tạp chí là Acta Mathematica Vietnamica và Vietnam Journal of Mathematics (của Hội Toán học Việt Nam).

Tờ Acta Mathematica Vietnamica của Viện Toán cũng là nơi lưu giữ nhiều mối thâm giao giữa các nhà khoa học Việt Nam với quốc tế. GS Heisuke Hironaka, nhà toán học Nhật Bản, người đã vận động Hội toán học Nhật thành lập Chương trình trao đổi toán học giữa Nhật và Việt Nam là một ví dụ. Năm 1977, ông công bố một công trình toán học nổi tiếng của mình trong Tạp chí Acta Mathematica Vietnamica của Viện Toán, được trích dẫn rất nhiều. Từ đó đến nay, Acta Mathematica Vietnamica nhận được nhiều bài báo của các nhà khoa học hàng đầu thế giới, là chủ nhân của huy chương Fields như R.F. Jones, Terence Tao.

Sự kiện GS Ngô Bảo Châu được trao giải Fields tại Đại hội Toán học thế giới năm 2010 diễn ra ở Ấn Độ đã

tạo ra cú hích mới cho tờ Acta Mathematica Vietnamica nói riêng, không khí nghiên cứu toán học Việt Nam nói chung. Ngay sau đó, Viện Nghiên cứu toán cao cấp được thành lập, do GS Ngô Bảo Châu đứng đầu, đã trở thành nơi thu hút tinh hoa toán học thế giới đến Việt Nam trao đổi và giảng dạy. Viện đã tổ chức và hỗ trợ tổ chức những hội nghị quốc tế có quy mô lớn trong đó có Hội nghị toán học Việt Pháp 2013, Hội nghị tính toán hiệu năng cao 2013 và 2015, Hội nghị số học châu Á 2014 ... Những công trình, bài giảng của các nhà toán học đương đại đã đăng trên tạp chí Acta Mathematica Vietnamica, đã góp phần tăng chỉ số truy cập của Acta lên nhiều lần.

Với những lợi thế mà Acta Mathematica Vietnamica đang có, xét ở cả chất lượng học thuật và hình thức in ấn, phát hành, trong tương lai gần, tin tưởng tờ tạp chí sẽ có tên trong danh sách ISI. Đây cũng là kết quả cần đạt tới của Viện Hàn lâm KHCN Việt Nam khi thực hiện đề án nâng cấp chất lượng 3 tạp chí để đạt chuẩn quốc tế ISI là: Advances in Natural Sciences: Nanoscience and Nanotechnology, Vietnam Journal of Mathematics và Acta Mathematica Vietnamica. Trong tiến trình này, mới đây nhất, tờ Advances in Natural Sciences: Nanoscience and Nanotechnology đã lọt vào danh sách ISI của Thomson Reuters (đã được Bản tin KHCN giới thiệu trong số tháng 1,2-2016 và tháng 6-2016).

Kiều Anh

Hội thảo quốc tế lần thứ hai về khoan thăm lục địa Sunda Tây Nam Biển Đông

Từ ngày 11/7/2016 đến 13/7/2016, tại Thượng Hải (Trung Quốc), hội thảo quốc tế lần thứ hai về khoan thăm lục địa Sunda phía Tây Nam của Biển Đông đã được tổ chức, với sự tham gia của các quốc gia liên quan, trong đó có Việt Nam.

Hội thảo quốc tế lần thứ hai về khoan thăm lục địa Sunda Tây Nam Biển Đông tại Thượng Hải, Trung Quốc

Thềm lục địa Sunda nằm về phía Tây Nam của Biển Đông, tiếp giáp với thềm lục địa Đông Nam Việt Nam và Vịnh Thái Lan về phía Tây Bắc, tiếp giáp với vùng trũng sâu Biển Đông về phía Đông Bắc, tiếp giáp với Malaysia, Singapore và Indonesia về phía Nam.

Đây là khu vực thềm lục địa rộng và thoải nhất trên thế giới và nằm ở vùng vĩ độ thấp gần xích đạo, cách xa hai vùng cực của Trái Đất. Khu vực này là nơi lý tưởng cho việc nghiên cứu các chu kỳ trầm tích, dao

động mực nước biển, biến đổi cổ khí hậu của Trái Đất giai đoạn Pliocen-Đệ tứ (trong khoảng 5 triệu năm trở lại đây).

Do nằm ở vĩ độ thấp nên khu vực thềm không bị ảnh hưởng của hiệu ứng nâng lên hạ xuống của vỏ Trái Đất trong quá trình hình thành băng hà cũng như tan băng. Mười chín vị trí khoan thăm lục địa dự kiến bao gồm một số điểm trải dài từ Vịnh Thái Lan đến các vị trí nằm về phía Bắc, Tây Bắc quần đảo Natuna của Indonesia. Để tiến hành khoan thăm lục địa, các tài liệu kết quả nghiên cứu trên thềm trước đó được các nhà khoa học đến từ nhiều quốc gia bao gồm CHLB Đức, Hoa Kỳ, Trung Quốc, Indonesia, Malaysia, Việt Nam, Thái Lan trao đổi trong hội thảo. Theo kế hoạch, dự án khoan thăm lục địa sẽ tiến hành khảo sát địa vật lý khu vực thềm trong khoảng 1 tháng của năm 2017 trước khi có quyết định cuối cùng về các điểm khoan cụ thể trên khu vực thềm trong các năm tiếp theo. Chương trình khoan sâu thềm lục địa Sunda được tài trợ bởi "Chương trình khoan sâu Biển Đông", Quỹ khoa học quốc gia Trung Quốc, Phòng thí nghiệm địa chất biển trọng điểm quốc gia thuộc Trường Đại học Thượng Hải, Trung Quốc. Viện Địa chất và Địa vật lý biển thuộc Viện Hàn lâm KHCNVN, cơ quan có nhiều kết quả nghiên cứu về thềm lục địa Việt Nam trong hơn 10 năm hợp tác với CHLB Đức và Hoa Kỳ đã cử cán bộ khoa học tham dự Hội thảo.

Nguyễn Trung Thành - Viện Địa chất và Địa vật lý biển

Giải thưởng Trần Đại Nghĩa 2016: Các Hội đồng chuyên ngành làm việc công tâm, sáng suốt để lựa chọn ra ứng viên xứng đáng

Lần đầu tiên, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam tổ chức xét tặng Giải thưởng Trần Đại Nghĩa nhằm tôn vinh các nhà khoa học có thành tựu xuất sắc về khoa học tự nhiên và công nghệ, trực tiếp tổ chức triển khai ứng dụng các kết quả đó để đóng góp vào sự nghiệp phát triển kinh tế, xã hội và đảm bảo an ninh-quốc phòng của đất nước. Các Hội đồng khoa học đang tích cực làm việc, nghiêm túc, công bằng và sáng suốt để lựa chọn ra những ứng viên xứng đáng với tiêu chí của Giải thưởng Trần Đại Nghĩa.

Bản tin KHCN tiếp tục cập nhật những hoạt động mới nhất về quá trình xét chọn Giải thưởng Trần Đại Nghĩa năm 2016 (Xem thêm Bản tin KHCN số 6/2016).

Ngày 12/7/2016, Hội đồng chuyên ngành Hóa học do GS.TSKH Đặng Vũ Minh làm Chủ tịch Hội đồng, đã họp để đánh giá toàn diện những công trình được đề cử xét chọn Giải thưởng Trần Đại Nghĩa. Các thành viên trong Hội đồng đã đạt được sự đồng thuận về tiêu chí đánh giá, chấm điểm công trình, cũng như xác định tầm ảnh hưởng của công trình dựa trên phạm vi và đối tượng ứng dụng. Hội đồng đã lựa chọn được công trình xuất sắc nhất, xứng đáng để trao Giải thưởng Trần Đại Nghĩa.

Đánh giá cao những công trình gửi đến xét chọn trong năm 2016 của Hội đồng chuyên ngành Hóa học, GS.TSKH Đặng Vũ Minh cũng nhấn mạnh: "Có được những công trình đăng ký xét chọn rất công phu như vậy, cho thấy uy tín và tầm ảnh hưởng mà Giải thưởng mang lại là không hề nhỏ. Các công trình được gửi đến từ nhiều đơn vị nghiên cứu khoa học có tính ứng dụng trên cả nước, là một tín hiệu vui đối với nền khoa học định hướng ứng dụng nước nhà. Điều này, hơn hết, khẳng định chủ trương đúng đắn của Viện Hàn lâm KHCNVN trong việc vinh danh những cá nhân làm khoa học có đóng góp thiết thực đối với nền kinh tế - xã hội Việt Nam".

Ngày 19/7/2016, tại Hội đồng khoa học chuyên ngành Khoa học thông tin và Khoa học máy tính, do GS.TSKH Dương Ngọc Hải làm Chủ tịch Hội đồng, các thành viên Hội đồng cũng đạt được sự nhất trí trong việc không đề cử ứng viên nào lên Hội đồng Giải thưởng. Kết luận này của Hội đồng chuyên ngành Khoa học thông tin và Khoa học máy tính cũng đã được GS.VS Nguyễn Văn Hiệu hoàn toàn nhất trí.

Theo GS.TSKH Dương Ngọc Hải thì, việc xét chọn Giải thưởng Trần Đại Nghĩa dựa trên những tiêu chí gắt gao như Giải thưởng cấp nhà nước sẽ khiến công trình được vinh danh thực sự là niềm tự hào của tác giả công trình. Vì vậy, ngay từ năm đầu tiên thực hiện, Hội đồng đã rất nghiêm túc và cẩn trọng đưa ra những lý lẽ thuyết phục để phản biện cho công trình đăng ký xét chọn. Việc chưa đưa được một công trình đề cử nào lên Hội đồng Giải thưởng cũng là một tiền đề thuận lợi cho các công trình thuộc lĩnh vực này sẽ

được đề cử các năm kế tiếp. GS.TSKH Dương Ngọc Hải cũng tin tưởng rằng: Những năm tới, sẽ có nhiều công trình chất lượng tốt hơn đăng ký tham gia xét thưởng Giải thưởng Trần Đại Nghĩa.

Ngày 29/7/2016, Hội đồng chuyên ngành Khoa học sự sống đã họp phiên thứ hai. Hội đồng đã xây dựng bộ chấm điểm dựa trên 3 tiêu chí: số lượng công bố trong nước/quốc tế; số lượng bằng độc quyền sáng chế/giải

Hội đồng chuyên ngành Khoa học sự sống họp phiên thứ hai vào ngày 29/7/2016

pháp hữu ích; và phạm vi ứng dụng của công trình. Trao đổi thẳng thắn tại cuộc họp, các thành viên của Hội đồng đã đánh giá hết sức khách quan, thể hiện sự tìm tòi và nghiên cứu kỹ lưỡng các hồ sơ xét thưởng. Vì Giải thưởng Trần Đại Nghĩa hướng đến vinh danh cá nhân nhà khoa học, nên mỗi lý lịch khoa học cũng đều được cân nhắc thận trọng về tuổi đời, tuổi nghề, cũng như những cống hiến cho khoa học của ứng viên. Sau khi bàn thảo và đi đến thống nhất chung, Hội đồng chuyên ngành Khoa học sự sống đã đề cử ứng viên xứng đáng nhất lên Hội đồng Giải thưởng Trần Đại Nghĩa 2016.

Tham dự những phiên họp của các Hội đồng chuyên ngành, GS.VS Nguyễn Văn Hiệu - Ủy viên thường trực của Hội đồng giải thưởng, rất hài lòng với kết luận mà các Hội đồng đưa ra. Ông đánh giá cao nỗ lực làm việc hết sức nghiêm túc và cẩn trọng của Hội đồng đối với từng công trình xét thưởng, hy vọng rằng các năm tiếp theo, các Hội đồng chuyên ngành tiếp tục giới thiệu được những ứng viên xứng đáng với Giải thưởng Trần Đại Nghĩa. Như vậy, các Hội đồng chuyên ngành đã có kết luận chính thức gửi lên Hội đồng Giải thưởng. Dự kiến, Hội đồng Giải thưởng sẽ họp phiên thứ hai vào trung tuần tháng 8/2016. Chủ nhân của Giải thưởng Trần Đại Nghĩa năm 2016 sẽ được tôn vinh trong buổi Lễ trao giải, được tổ chức trang trọng vào ngày 13/9/2016- ngày kỷ niệm 103 năm ngày sinh Thiếu tướng, GS.VS Trần Đại Nghĩa (1913-1997).

Phạm Thị Phương
Ban Ứng dụng và Triển khai công nghệ

Hội nghị thường niên lần thứ 14 của Liên hợp thư viện Việt Nam về nguồn tin KHCN

Phát triển và chia sẻ nguồn tin KHCN giữa các tổ chức KHCN trong nước là một trong những nhiệm vụ quan trọng của Liên hợp thư viện Việt Nam về nguồn tin KHCN (Liên hợp thư viện). Hội nghị thường niên lần thứ 14 của Liên hợp thư viện, được tổ chức từ ngày 15-17/7/2016 tại Phú Quốc – Kiên Giang đã đánh dấu một bước phát triển mới khi thành lập sub-consortium về mua bổ sung cơ sở dữ liệu ScienceDirect cho các tổ chức KHCN cấp quốc gia.

Tham dự Hội nghị có TS. Phạm Công Tạc - Thứ trưởng Bộ KHCN, TS. Lê Xuân Định - Cục trưởng Cục thông tin KHCN quốc gia, TS. Tạ Bá Hưng - Chủ tịch Liên hợp thư viện, GS.TS. Nguyễn Hữu Đức – Phó Giám đốc Đại học quốc gia Hà Nội và trên 170 đại biểu đại diện cho các trường đại học, các viện nghiên cứu, các tổ chức thông tin KHCN trong cả nước. Về phía Viện Hàn lâm KHCNVN tham dự có PGS.TS Nguyễn Hồng Quang – Giám đốc Trung tâm Thông tin – Tư liệu và bà Vũ Thị Tâm – Phó trưởng Phòng Thư viện, Trung tâm Thông tin – Tư liệu.

Thứ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ Phạm Công Tạc phát biểu tại Hội nghị

Hội nghị đã nghe báo cáo tổng kết hoạt động năm 2015-2016 và phương hướng hoạt động giai đoạn 2016-2020 của Liên hợp thư viện. Trong các năm qua, Liên hợp thư viện đã lập consortium mua và chia sẻ Credo Reference và CSDL ProQuest Central với hơn 19.000 tạp chí, trong đó có hơn 13.000 tạp chí toàn văn thuộc các ngành khoa học chủ chốt như Kinh tế, Y học, Công nghệ, Khoa học xã hội... ProQuest Central còn cung cấp toàn văn của hơn 56.000 luận văn, luận án thuộc các lĩnh vực khoa học, kinh tế, kinh doanh..., trên 1.000 tài liệu hội nghị, 1.300 tờ báo quốc tế. Phát biểu với Hội nghị, Thứ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ Phạm Công Tạc đã đánh giá cao sự hợp tác, chia sẻ và phát triển nguồn tin KHCN của Liên hợp thư viện dưới sự bảo trợ của Bộ KHCN mà cơ quan điều phối, chủ trì là Cục Thông tin KHCN quốc gia.

Năm 2016, trước tình hình các tổ chức nghiên cứu và đào tạo cấp quốc gia không thể truy cập nguồn tin KHCN quan trọng là CSDL ScienceDirect, Bộ KHCN

dưới sự đồng ý của Chính phủ đã cấp kinh phí cho Cục Thông tin KHCN quốc gia mua CSDL này cho 4 thành viên hạt nhân là: Cục Thông tin KHCN quốc gia, Đại học quốc gia Hà Nội, Đại học quốc gia Tp Hồ Chí Minh và Đại học Bách khoa Hà Nội. Cũng trong hội nghị lần này 4 đơn vị thành viên đã tiến hành ký thỏa thuận sub-consortium, công bố mở truy cập và khai thác sử dụng ScienceDirect và Scopus năm 2016. Riêng Viện Hàn lâm KHCNVN, vì trước đó đã ký hợp đồng trực tiếp với Elsevier mua CSDL này trong 3 năm liền 2014-2016 nên tạm chưa tham gia vào sub-consortium mua SCSDL này.

Về định hướng quốc gia về phát triển nguồn tin KHCN, TS. Lê Xuân Định, Cục Trưởng Cục Thông tin KHCN quốc gia đã trình bày kế hoạch với hai nội dung chính là phát triển nguồn tin KHCN trong nước và bổ sung các nguồn tin KHCN quốc tế. Trong những năm tới Bộ KHCN dự kiến sẽ chủ trì mua cho các tổ chức nghiên cứu cấp quốc gia trong toàn quốc các nguồn tin KHCN thuộc nhóm cơ bản, như ScienceDirect, SpringerLink, Wiley, Taylor&Francis... Các đơn vị nghiên cứu tùy vào nhu cầu của mình tiến hành bổ sung các nguồn tin KHCN quốc tế khác để tránh trùng lặp.

Trong phần tham luận của các đại biểu, PGS.TS Nguyễn Hồng Quang đã trình bày báo cáo giới thiệu về tình hình xây dựng và khai thác sử dụng các nguồn tin KHCN tại Viện Hàn lâm KHCNVN và một số định hướng tăng cường phát triển nguồn tin và hợp tác trong Liên hợp thư viện. Theo khảo sát và thống kê của Thư viện, các CSDL quan trọng và rất cần thiết cho công tác nghiên cứu trong Viện Hàn lâm KHCNVN, xếp theo thứ tự số lượng truy cập là ScienceDirect, SpringerLink, ACS, IOP, ProQuest Central, AIP, APS, MathSciNet. Cũng theo khảo sát bạn đọc được Thư viện tiến hành trong tháng 4/2016, số lượng bạn đọc rất thường xuyên sử dụng thư viện số là gần 25%, thường xuyên sử dụng là 52%, thỉnh thoảng sử dụng là 20% và hiếm khi sử dụng là 3%. Về kế hoạch những năm tới, Trung tâm Thông tin – Tư liệu đã trình lãnh đạo Viện Hàn lâm dự án tiếp tục mua các nguồn tin CSDL quan trọng trên cho giai đoạn 2017-2019 và bổ sung một số nguồn CSDL sách điện tử nhằm phục vụ công tác nghiên cứu và đào tạo của các đơn vị trong Viện Hàn lâm. Trung tâm Thông tin – Tư liệu sẽ phối hợp và hợp tác chặt chẽ với Liên hợp thư viện để đảm bảo kế hoạch bổ sung và chia sẻ các nguồn tin KHCN với các đơn vị trong nước, đồng thời đảm bảo duy trì thông suốt các nguồn tin quan trọng phục vụ cho công tác nghiên cứu và phát triển công nghệ của Viện Hàn lâm KHCNVN. Đồng thời Trung tâm Thông tin – Tư liệu sẽ đẩy mạnh những biện pháp thông tin quảng bá và hỗ trợ bạn đọc trong toàn Viện Hàn lâm để sử dụng một cách có hiệu quả nhất các nguồn tin KHCN đã mua.

Vũ Thị Tâm, Trung tâm Thông tin – Tư liệu

Xuất hiện ransomware xóa vĩnh viễn tập tin

Cùng với sự phát triển của CNTT, ngày nay hầu hết các tài liệu đều được lưu dưới dạng file trên máy tính. Do đó, việc mất dữ liệu trên máy tính có thể nói là "thảm họa" đối với bất kỳ người sử dụng nào. Và nguy hiểm hơn, người dùng sẽ không bao giờ khôi phục lại được những tập tin bị ransomware có tên gọi là Ranscam mã hóa.

Theo SlashGear, có một sự gia tăng đáng lo ngại của các phần mềm độc hại trong giai đoạn hiện nay, đặc biệt là ransomware, bởi không chỉ nền tảng Windows mà cả Mac OS cũng bị tấn công.

Một cảnh báo được đưa ra bởi ransomware Ranscam trên màn hình máy tính nạn nhân.

Một chiến thuật vừa được kẻ gian thay đổi cho ransomware với mã độc mang tên Ranscam đã được phát hiện bởi các nhà nghiên cứu tại hãng Cisco.

Theo báo cáo, trong khi Ranscam yêu cầu nạn nhân nộp tiền chuộc để mở khóa tập tin đã được mã hóa thì sự thật là mã độc đã xóa các tập tin, và chỉ đơn giản là cố gắng để đánh lừa nạn nhân trả tiền để phục hồi một cái gì không còn tồn tại. Các ransomware thực hiện chiến thuật kiểm soát một máy tính hoặc thiết bị di động bằng cách mã hóa các tập tin nhất định, với ưu tiên là các tài liệu cá nhân, sau đó hiển thị một thông báo hướng dẫn người sử dụng trả tiền,

thường là với Bitcoin, để nhận được khóa giải mã để lưu các tập tin.

Ransomware là gì?

Ransomware là loại malware (mã độc) sử dụng một hệ thống mật mã để mã hóa dữ liệu thuộc về một cá nhân và đòi tiền chuộc thì mới khôi phục lại. Một trong những đại diện nổi tiếng nhất của loại malware này có tên là CryptoLocker, nó sẽ tiến hành "bắt cóc" dữ liệu của người dùng làm con tin và đòi họ chi trả hàng trăm USD để "chuộc" lại chúng.

Làm sao để tự bảo vệ và phòng tránh Ransomware?

Sao lưu dữ liệu thường xuyên là phương pháp tốt nhất để tránh bị cướp dữ liệu từ Ransomware. Hạn chế việc tải dữ liệu có nguồn gốc không rõ ràng. Bên cạnh đó bạn cũng cần phải trang bị thêm cho máy tính một phần mềm bảo vệ và chống mã độc tốt như Avast!, AVG.. hay cao cấp hơn như Norton, Kaspersky. Bên cạnh đó, bạn cũng nên tránh tải hay cài đặt các tập tin đáng ngờ có định dạng .EXE. Và tốt nhất là hãy tập cho mình có thói quen cảnh giác với các tập tin được chia sẻ ở các nguồn cung cấp hay người dùng không an toàn và chính chủ.

Tất nhiên không có gì đảm bảo rằng thủ phạm đằng sau ransomware sẽ thực sự cung cấp khóa giải mã chính xác kể cả khi nạn nhân đã thanh toán tiền. Đó là một trong những rủi ro gặp phải với ransomware. Nhưng Ranscam lại mang đến rủi ro 100% khi mọi người không thể khôi phục tập tin do đã bị mã độc này xóa khỏi hệ thống. Đáng chú ý, Ranscam nâng tầm quan trọng của đe dọa mà nó đưa ra bằng cách hiển thị một cảnh báo pop-up trên màn hình, yêu cầu người dùng nhấp chuột vào nút trả tiền. Nếu hoạt động thanh toán không được thực hiện, Ranscam cảnh báo sẽ xóa tập tin đó đi (sự thật thì tập tin đã bị xóa vĩnh viễn).

Tin tốt là Cisco nói rằng số lượng báo cáo hệ thống nhiễm Ranscam không phải là cao, nhưng điều đó không có nghĩa là người dùng có thể mất cảnh giác.

Hữu Hào (Tổng hợp) - Tham khảo: www.pcworld.com.vn/

Các nhà hóa học đã xây dựng "thư viện" hạt nano đầu tiên

Lần đầu tiên, các nhà nghiên cứu đã xây dựng được một thư viện của các hạt nano được làm từ sự kết hợp của 5 kim loại khác nhau. Kết quả được công bố trên Science.

Trong nhiều thập kỷ qua, các nhà khoa học đã biết rằng các cụm nhỏ nguyên tử, gọi là các hạt nano, thường có những đặc tính khác thường so với khi chúng tập hợp thành khối lớn. Tuy nhiên, cho đến nay họ vẫn chưa có cách nào kết hợp một cách hệ thống các nguyên tử khác nhau theo cấu trúc nano và thử nghiệm các kết quả thu được.

Trong nghiên cứu mới này, các nhà khoa học sử dụng chấm nano làm ống để nhúng vào năm chất lỏng polymer khác nhau. Mỗi chất lỏng có chứa nồng độ lớn các ion kim loại gồm vàng, bạc, đồng, niken và

coban. Sau khi thực hiện kết hợp các chất lỏng này theo nhiều cách khác nhau, các nhà nghiên cứu đã cô đặc các phân tử bằng cách sử dụng hai phương pháp nhiệt luyện khác nhau. Trước tiên, ở nhiệt độ thấp, họ kéo các ion kim loại lại gần nhau. Sau đó, họ đốt nóng chúng lên ở nhiệt độ cao và gắn kết các kim loại với nhau thành dạng hạt rắn. Cuối cùng, các nhà nghiên cứu đã tạo ra 31 loại hạt nano kết hợp từ năm kim loại này.

Hiện tại, nhóm nghiên cứu đang tiến hành một loạt kiểm tra các hạt này trên nhiều lĩnh vực như quang học, điện tử, và đặc tính xúc tác với hy vọng sẽ giúp tìm ra bước đột phá lớn trong công nghệ nano.

Thu Trang dịch

Nguồn: <http://www.sciencemag.org/>

Viện Tài nguyên và Môi trường biển tham gia hội thảo đánh giá các loài thuộc họ cá Đù

Từ ngày 26/6 đến 1/7/2016, hội thảo đánh giá các loài thuộc họ cá Đù (*Sciaenidae*) có nguy cơ bị đe dọa vùng biển Tây Thái Bình dương theo tiêu chí của Liên minh Bảo tồn Thiên nhiên Quốc tế IUCN đã được tổ chức tại Trường Đại học Tổng hợp Quốc gia Sun Yat sen, Đài Loan.

Các đại biểu tham gia hội thảo đánh giá các loài thuộc họ cá Đù

Hội thảo đã quy tụ được trên 200 nhà ngư học trong khu vực đang công tác trong lĩnh vực chuyên môn về phân loại học cá biển, sinh học nghề cá, bảo tồn nguồn lợi. Đại diện Việt Nam, có TS. Nguyễn Văn Quân, Viện Tài nguyên và Môi trường biển (Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam) tham gia hội thảo.

Họ cá Đù (*Sciaenidae*) là một họ cá thuộc bộ cá Vược (*Perciformes*) sống ngoài biển và phân bố ở vùng biển nhiệt đới, cận nhiệt đới. Cho tới nay đã thống kê được khoảng 270 loài trong 70 giống thuộc họ cá này. Đây là họ cá có rất nhiều loài cá kinh tế cho sản lượng khai thác cao, chiếm từ 10 – 15% trong tổng sản lượng đánh bắt của nghề lưới giã và khai thác hải sản

ven bờ. Điển hình như cá sủ vây vàng, có bóng hơi để chế biến thành thực phẩm bổ dưỡng hoặc chỉ y tế. Thời điểm hiện tại, 1kg bóng hơi trên thị trường có giá bán dao động từ 45.000 – 50.000 USD/kg tùy theo độ dài của bóng. Tuy nhiên, do áp lực của khai thác quá mức mà trữ lượng, nguồn lợi tự nhiên của họ cá Đù đã bị suy giảm nhanh chóng.

Trong hội thảo đánh giá này, các nhà khoa học căn cứ vào các số liệu nghiên cứu về biến động quần thể, phạm vi phân bố, trữ lượng khai thác ngoài tự nhiên... của từng loài trong họ để đánh giá dựa vào 5 tiêu chí (A-E) nhằm xác định được 3 cấp độ bị đe dọa gồm: (1) Cực kỳ nguy cấp (CR); (2) Nguy cấp (EN); (3) Sắp nguy cấp (VU). Ngoài ra còn xem xét đánh giá cấp độ ít nguy cấp ở 4 cấp độ: (1) Phụ thuộc bảo tồn (CD); (2) Sắp bị đe dọa (NT); (3) Ít quan tâm (LC); (4) Thiếu dữ liệu (DD). Trong số 67 loài được đánh giá trong hội thảo này, kết quả có 2 loài được xếp hạng cực kỳ nguy cấp (CR), 1 loài hạng nguy cấp (EN), 1 loài hạng sắp nguy cấp (VU), 36 loài hạng ít quan tâm (LC) và 26 loài hạng thiếu dữ liệu (DD).

Trong danh sách đánh giá đợt này, có hai loài phân bố ở biển Việt Nam gồm: cá sủ vây vàng *Bahaba taipingensis* hạng CR và cá đù bạc *Argyrosomus argentatus* hạng VU. Việc tham gia chủ động của Việt Nam vào công tác đánh giá các loài cá biển bị đe dọa của Tổ chức IUCN sẽ thúc đẩy nhanh quá trình trao đổi thông tin trong cộng đồng các nhà khoa học đối với hiện trạng nguồn lợi biển của Việt Nam cũng như trong khu vực, góp phần nâng cao nhận thức cộng đồng. Trên cơ sở đó sẽ giúp cho các nhà bảo tồn của Việt Nam đề xuất các phương thức bảo tồn phù hợp với điều kiện cụ thể của địa phương theo các thông lệ quốc tế.

Nguyễn Thị Kim Anh

Viện Tài nguyên và Môi trường Biển

CHUYỆN VUI CÁC NHÀ KHOA HỌC

Nữ thần Valadis

Nhà hóa học Friedrich Wohler (1800 – 1882) đáng lẽ là người phát minh ra nguyên tố vanadi, nhưng ông đã bỏ qua nguyên tố này vì không nghĩ rằng đó là một nguyên tố mới. Hai năm sau, nhà hóa học Thụy Điển Niels Sefstrem (1787 – 1845), học trò của Berzelius, tìm được vanadi và chứng minh nó là một nguyên tố mới, nên lịch sử hóa học ghi công đó thuộc về ông.

Berzelius liền sáng tác một câu chuyện nhỏ để trêu Wohler: "Ở phương Bắc xa xôi, nữ thần Valadis ngự trong lâu đài tráng lệ. Một ngày đẹp trời, có ai đó gõ cửa. Nàng kiêu ngạo "Hãy để hãn mã thêm một lần nữa", nhưng tiếng bước chân đã xa dần. Nàng nhìn qua cửa sổ, thoáng thấy bóng Wohler đã bỏ đi. Hai năm sau, lại có người gõ cửa. nữ thần vội vàng ra mở cửa. Sefstrem bước vào. Kết quả của cuộc gặp gỡ hạnh phúc ấy làm một đứa con mang tên Vanadi."

Giấc mơ của Kekule

Nếu như giấc mơ của Mendeleev khiến ông sắp xếp được hệ thống tuần hoàn các nguyên tố hóa học, thì giấc mơ sau đây của Kekule lại xây dựng được cấu trúc vòng của phân tử Benzen.

"Tôi làm việc ở bàn viết và không đi đến đâu cả. Ý nghĩ của tôi lang thang. Các nguyên tố đang nhảy múa trước mặt tôi. Tuy nửa mơ nửa tỉnh nhưng tâm tư tôi có thể phân biệt được những chuỗi dài nguyên tử vặn vẹo dây đó như là những con rắn. Nhưng trời ơi! Một con rắn đột nhiên ngậm lấy cái đuôi của chính nó và quay cuồng trước mắt tôi tựa như trêu chọc tôi. Tôi giật nảy mình như bị sét đánh và tỉnh hẳn..."

Ông Kekule khuyên: "Hãy học cách nằm mơ; và có thể khi ấy bạn sẽ tìm thấy sự thực... chỉ có điều là đừng có công bố các giấc mơ, trước khi chúng được kiểm nghiệm bằng những hiểu biết tinh táo".

Thu Hà tổng hợp

Viện Hàn lâm KHCNVN bổ nhiệm lãnh đạo đơn vị trực thuộc

Chủ tịch Viện Hàn lâm KHCNVN đã ký các Quyết định bổ nhiệm lãnh đạo các đơn vị trực thuộc, bắt đầu đảm nhiệm cương vị lãnh đạo từ ngày 1/8/2016:

1. Quyết định số 1036/QĐ-VHL ngày 05/7/2016 về việc bổ nhiệm ông Hà Quý Quỳnh, Tiến sỹ, Phó Trưởng Ban Ứng dụng và triển khai công nghệ giữ chức Trưởng Ban Ứng dụng và triển khai công nghệ.
2. Quyết định số 1112/QĐ-VHL ngày 18/7/2016 về việc bổ nhiệm ông Đỗ Huy Cường, Tiến sỹ, Phó Viện trưởng Viện Địa chất và Địa Vật lý biển giữ chức Viện trưởng Viện Địa chất và Địa Vật lý biển.
3. Quyết định số 1114/QĐ-VHL ngày 18/7/2016 về việc bổ nhiệm ông Nguyễn Văn Sinh, Phó Giáo sư, Tiến sỹ, Phó Viện trưởng Viện Sinh thái và Tài nguyên Sinh vật giữ chức Viện trưởng Viện Sinh thái và Tài nguyên Sinh vật.
4. Quyết định số 1115/QĐ-VHL ngày 18/7/2016 về việc bổ nhiệm ông Đào Đình Châm, Tiến sỹ, Phó Viện trưởng Viện Địa lý giữ chức Viện trưởng Viện Địa lý.
5. Quyết định số 1116/QĐ-VHL ngày 18/7/2016 về việc bổ nhiệm ông Nguyễn Quang Trung, Tiến sỹ, Phó Giám đốc Trung tâm Đào tạo, Tư vấn và Chuyển giao công nghệ giữ chức Giám đốc Trung tâm Đào tạo, Tư vấn và Chuyển giao công nghệ.

Thông báo đề cử giải Kovalevskaia năm 2016

Để chuẩn bị cho việc xét trao Giải thưởng Kovalevskaia năm 2016, Viện Hàn lâm KHCNVN đã gửi công văn số 1356/VHL-TCCB ngày 19/7/2016 đề nghị các đơn vị trực thuộc tiến hành xét chọn và giới thiệu cá nhân nữ và tập thể các nhà khoa học nữ thuộc Viện có thành tích xuất sắc đề cử trao giải năm 2016. Hồ sơ thực đề cử thực hiện theo hướng dẫn tại công văn trên gửi về Văn phòng Viện Hàn lâm trước ngày 31/8/2016.

Phát hiện hành tinh kỳ lạ có 3 'Mặt Trời'

Nhóm các nhà thiên văn đã sử dụng công cụ thiên văn SPHERE đặt tại Đài thiên văn Nam Châu Âu (ESO) ở miền Bắc Chile, quan sát và phát hiện một hành tinh quay quanh hệ thống gồm 3 ngôi sao, cách chúng ta hơn 300 năm ánh sáng, đó là hành tinh khí khổng lồ HD 131399Ab, có tuổi đời khoảng 16 triệu năm: <http://vietq.vn/>

Công nghệ mô hình hóa vũ trụ nhanh hơn

Một phương pháp mới được phát triển bởi một nhóm các nhà khoa học châu Âu cho phép các nhà nghiên cứu nhanh chóng tạo ra các mô hình vũ trụ ảo chính xác nhanh hơn tới 25 lần so với các phương pháp hiện tại. Kỹ thuật này có thể đẩy nhanh các nghiên cứu về vật chất tối và năng lượng tối, chiếm 95% vũ trụ: <http://khoahocvacongnghvietnam.com.vn>

Năng lượng Mặt Trời chuyển thành nhiên liệu

Các nhà khoa học tại Viện Paul Scherrer (PSI) và ETH Zurich đã thực hiện được quy trình hóa học dùng nhiệt năng Mặt Trời để chuyển hóa CO₂ và nước trực tiếp thành nhiên liệu có mức năng lượng cao dựa trên nền tảng của sự kết hợp 2 vật chất mới là Cerium oxide và Rhodium: <https://www.sciencedaily.com/>

Phương pháp nhận diện tế bào mở đường cho cuộc chiến chống ung thư

Một nhóm các nhà nghiên cứu Nga thuộc Viện Tế bào và Di truyền học Chi nhánh Siberia của Viện Hàn lâm Khoa học Nga đã tìm ra cách đánh dấu phổ quát các tế bào gốc ung thư để từ đó có thể gắn thẻ và theo dõi các tế bào ung thư nguy hiểm nhất, mở ra phương pháp mới trong điều trị ung thư đầy hứa hẹn: <http://www.vietnamplus.vn>

Thu Hà tổng hợp.

CÔNG BỐ MỚI Viện Nghiên cứu hệ Gen

1. Lan Holt, Nguyen Thuy Duong, Qiping Zhang, Le Thanh Lam, Caroline A. Sewry, Kamel Mamchaoui, Catherine M. Shanahan and Glenn E. Morris (2016). Specific localization of nesprin-1- α 2, the short isoform of nesprin-1 with a KASH domain, in developing, fetal and regenerating muscle, using a new monoclonal antibody. *BMC Cell Biology* 17:26. DOI 10.1186/s12860-0105-9 (2016).

Viện Kỹ thuật Nhiệt đới

1. Thien Vuong Nguyen, Phuong Nguyen Tri, Tuan Dung Nguyen, Rachid El Van Aidani, Thanh Trinh, Christian Decker, Accelerated degradation of water borne acrylic nanocomposites used in outdoor protective coatings, *Polymer Degradation and Stability* Vol. 128, 65-76, 0 1 4 1 - 3 9 1 0 , 10.1016/j.polymdegradstab.03.002.(2016).

2. T. R. Usacheva, L. Pham Thi, I. V. Terekhova, R. S. Kumeev, V. A. Sharnin, Thermodynamics of molecular complexation of glycyglycylglycine with cryptand [2.2.2] in water-dimethylsulfoxide solvent at 298.15 K, *Journal of Thermal Analysis and Calorimetry*, DOI: 10.1007/s10973-5383-0 (2016).

3. Hung Anh Dau, Dumri Kanchana, Tuan Anh Nguyen, Punyodom Winita, Rachtanapun Pornchai, Facile Fabrication of Polyethylene/Silver Nanoparticles Nanocomposites Using Silver Nanoparticles Traps and Holds Early Antibacterial Effect, *Journal of Applied Polymer Science* SCI, DOI:10.1002/app.43331 (2016).

4. Nguyen Tuan Anh, Nguyen The Huyen, Pham Thi Lua, Dinh Thi Mai Thanh, Thai Hoang, Shi Xianming, Application of nano-SiO₂ and nano-Fe₂O₃ for protection of steel rebar in chloride contaminated concrete: epoxy nanocomposite coatings and nano-modified mortars, *Journal of Nanoscience and Nanotechnology* SCI, DOI:10.1166/jnn.2016.12396 (2016).

5. Nguyen Tuan Anh, Nguyen The Huyen, Nguyen Thien Vuong, Thai Hoang, Shi Xianming, Effect of Nanoparticles on the Thermal and Mechanical Properties of Epoxy Coatings, *Journal of Nanoscience and Nanotechnology* SCI, DOI:10.1166/jnn.2016.12162 (2016).
(còn tiếp...)